

Μέγας Βασίλειος: “Το τιμόνι της ψυχής”

/ [Ορθόδοξες Προβολές](#)



Άλλα ἄς κάνουμε πάλι πίσω, σὲ ὅ,τι ἔλεγα στὴν ἀρχή. Στὸ ὅτι δηλαδὴ δὲν πρέπει νὰ τὰ ἀφομοιώνουμε ὅλα χωρὶς διάκριση, ἄλλα μονάχα ὅσα ὠφελοῦν. Διότι εἶναι ντροπή, νὰ ἀπωθοῦμε τὶς βλαβερὲς τροφές, ἐνῶ στὰ μαθήματα, ποὺ εἶναι ἡ τροφή τῆς ψυχῆς, νὰ μὴ δίνουμε καμιὰ σημασία, ἀλλὰ νὰ τὰ παίρνουμε καὶ νὰ τὰ καταπίνουμε σὰν τὸ ὀρμητικὸ ποτάμι. Ὁ καπετάνιος δὲν παρατᾷ τὸ καράβι του ὅπως λάχει στοὺς ἀνέμους, ἀλλὰ τὸ κατευθύνει πρὸς τὸ λιμάνι. Ὁ τοξότης σκοπεύει τὸν στόχο του. Ὁ χαλκιὰς κι ὁ χτίστης ἐργάζονται σύμφωνα μὲ τὸν προσανατολισμὸ καὶ σχεδιασμὸ τῆς ἐργασίας τους. Ἐμεῖς εἴμαστε τάχα κατώτεροι ἀπ’ αὐτοὺς τοὺς ἐπαγγελματίες τουλάχιστο στὸ νὰ ξεχωρίζουμε τὸ συμφέρον μας; Ὅπως ὁ ἐπαγγελματίας ἔχει ἓνα στόχο στὴν ἐργασία του, ἔτσι κι ἡ ἀνθρώπινη ζωὴ ἔχει ἓνα δικό της στόχο. Καὶ σ’ αὐτὸν ἔχουν τὰ μάτια τοὺς ὅλοι ὅσοι δὲν θέλουν νὰ μοιάζουν μὲ ἄλογα ζῶα. Ἀλλιῶς θὰ εἴμαστε τὸ ἴδιο πρᾶγμα μὲ πλοῖα, ποὺ δὲν ἔχουν ἔρμα, τὸ τιμόνι τῆς ψυχῆς μας δὲν θὰ τὸ μεταχειρίζεται ἡ λογικὴ καὶ θὰ γυροφέρνουμε μέσα στὴ ζωὴ ἄσκοπα. Στοὺς γυμναστικούς ἀγῶνες καὶ στοὺς μουσικούς ἐπίσης διαγωνισμούς, ὅποιος λαβαίνει μέρος, ἔχει ὑπόψη του τὸ ἀντίστοιχο στεφάνι. Ὅποιος ἀθλεῖται στὴν πάλη ἢ στὸ παγκράτιο, δὲν χάνει τὸν καιρὸ του νὰ παίζει κιθάρα ἢ αὐλό.

Παράδειγμα ὁ χεροδύναμος ἀθλητὴς Πολυδάμας, ποὺ πρὶν κατεβεῖ στοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες, ἀναχαίτιζε καταμεσίς τοῦ δρόμου τὰ ἄρματα ποὺ ἔτρεχαν

καὶ μ' αὐτὸ τὸν τρόπο δυνάμωνε τοὺς μῦς του. Ἐπίσης ὁ Μίλων ὁ Κροτωνιάτης δὲν μετατοπιζόταν ἔξω ἀπὸ τὸ ἀλειμμένο σκουτάρι κι ἀντιστεκόταν στὸ σπρώξιμο ὅπως τὰ κολλημένα μὲ μολύβι ἀγάλματα. Μ' ἓνα λόγο, γυμνάζονταν γιὰ νὰ εἶναι ἔτοιμοι στὰ ἀγωνίσματά τους. Ἄς ὑποθέσουμε ὅμως ὅτι τοὺς ἔτρωγε ἡ περιέργεια κι ἄφηναν τὸν κουρνιαχτὸ τῶν γυμναστηρίων γιὰ τὶς μελωδίες τοῦ Μαρσούα, τοῦ αὐλητῆ ἀπὸ τὴ Φρυγία, καὶ τοῦ μαθητῆ του, τοῦ Ὀλυμποῦ. Τί θὰ συνέβαινε τότε; Θὰ κέρδιζαν τὸν κότινο; Θὰ δοξάζονταν; Θὰ προκαλοῦσαν τὸν θαυμασμὸ μὲ τὴν σωματική τους ἀλκή; Ἀλλὰ οὔτε κι ὁ Τιμόθεος, ὁ περίφημος αὐλητὴς ἀπὸ τὴ Θήβα, παράτησε τὴ μουσική γιὰ νὰ χάνει τὸν καιρὸ του στὶς παλαῖστρες. Διότι ἂν ἔκανε κάτι τέτοιο, δὲν θὰ μπορούσε νὰ τοὺς ξεπεράσει ὅλους στὴν τέχνη τῶν ἡχῶν καὶ νὰ ἔχει τέτοια ἱκανότητα σ' αὐτήν, ὥστε, ἀνάλογα μὲ τὸ κέφι του, ἄλλοτε οἰστρογηλατοῦσε τὴν ψυχὴ μὲ τὴ σοβαρὴ κι αὐστηρὴ ἁρμονία κι ἄλλοτε, γλυκαίνοντας τοὺς τόνους, τὴ χαλάρωνε καὶ τὴν ἐπράϋνε. Χάρη στὴν τέχνη του, καθὼς λένε, ἀκόμα καὶ τὸν Μέγα Ἀλέξανδρο, παίζοντας ἓνα φρυγικὸ μέλος, τὸν ἔκανε νὰ πεταχτεῖ ἀπὸ τὸ τραπέζι σὲ πολεμικὸ συναγερμὸ κι ὕστερα τὸν ξανάφερε ἀνάμεσα στοὺς συνδαιτημόνες του, ἀπαλαίνοντας τὸ μουσικὸ του παίξιμο. Τόση εἶναι ἡ δύναμη καὶ στὴ μουσική καὶ στὸν ἀθλητισμὸ, ποὺ δίνει ἡ προσαρμοσμένη στὸν σκοπὸ της ἄσκηση.

Καὶ μιὰ ποὺ ὁ λόγος γιὰ στεφάνια κι ἀθλητές. Τί τραβοῦν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι! Αὐξάνουν τὴ δύναμή τους μὲ πολὺ ἰδρώτα καὶ κόπους στὰ γυμναστήρια. Ὁ προπονητὴς τους ἀκόμα καὶ ξύλο τοὺς δίνει. Ἡ δίαιτά τους δὲν εἶναι καθόλου ζηλευτή. Εἶναι ἡ γνωστὴ τῶν γυμναστῶν. Κι ἀπὸ κάθε ἄλλη ἄποψη -γιὰ νὰ μὴ μακρηγορήσουμε- περνοῦν ζωὴ δύσκολη, ποὺ εἶναι προετοιμασία γιὰ τὸν ἀγώνα. Κι ἀφοῦ ἔτσι ἐτοιμασθοῦν, τότε μπαίνουν γυμνοὶ στὸ στάδιο καὶ περνοῦν ὅλους τοὺς κόπους καὶ τὶς λαχτάρεις, γιὰ νὰ κερδίσουν ἓνα στεφάνι ἀπὸ ταπεινὸ χορτάρι καὶ νὰ ἀναγορευθοῦν νικητές. Κι ἐμεῖς, τώρα, ποὺ περιμένουμε τόσο θαυμαστὰ στὸν ἀριθμὸ καὶ στὴν ἀξία στεφάνια, ἀπερίγραπτα μὲ λέξεις, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ πετύχουμε μὲ ἡμίμετρα, μὲ μαλθακὴ ζωὴ, μὲ ἔλλειψη περιορισμῶν; Ἄν ἦταν ἔτσι, ἡ ἀμεριμνησία θὰ ἦταν πολὺτιμο πρᾶγμα στὴ ζωὴ.

Ὁ Σαρδανάπαλος, ὁ Ἀσσύριος ἐκεῖνος βασιλιάς, ποὺ ἦταν ὀνομαστὸς γιὰ τὴν τρυφηλὴ ζωὴ του, θὰ ἔπρεπε νὰ ἦταν ὁ πιὸ εὐτυχισμένος ἄνθρωπος. Ἐπίσης ὁ Μαργίτης, ποὺ καθὼς ἀναφέρει ἓνα ποίημα ἀποδινόμενο στὸν Ὅμηρο, δὲν ἦταν ἱκανὸς οὔτε νὰ ὀργώνει οὔτε νὰ σκάβει οὔτε τίποτε ἄλλο παρόμοιο νὰ κάνει. Ἀλλὰ ἂς κοιτάξουμε μήπως εἶναι μεγάλη ἀλήθεια αὐτὸ ποὺ εἶπε ἓνας ἀπὸ τοὺς ἑφτά σοφούς, ὁ Πιττακός, ὅτι τὸ νὰ γίνεῖ κανεὶς καλὸς ἄνθρωπος εἶναι δύσκολο πρᾶγμα. Πραγματικά, θ' ἀποκτήσουμε μὲ πολλοὺς κόπους τὰ ἀγαθὰ, πού, καθὼς προείπαμε, τίποτε τὸ ἀνθρώπινο δὲν τοὺς μοιάζει. Δὲν πρέπει, λοιπόν, νὰ εἴμαστε ἀμελεῖς καὶ μὲ λιγόχρονη ἀκηδία νὰ χάσουμε τὶς ἐλπίδες πολὺ ἀκριβῶν πραγμάτων. Ἔτσι, θὰ

ἦταν σὰν νὰ θέλουμε νὰ τιμωρηθοῦμε καὶ σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν κόσμον, πράγμα πολὺ βαρὺ γιὰ κάθε συνετὸ ἄνθρωπον, ἀλλὰ καὶ στὰ κριτήρια, ποὺ ὑπάρχουν, εἴτε κάτω ἀπὸ τὴ γῆ, εἴτε ὅπουδὴποτε ἄλλοῦ τοῦ σύμπαντος. Διότι, ὅποιος χωρὶς νὰ θέλει δὲν ἐξεπλήρωσε τὸ καθήκον του, ἴσως συγχωρηθῇ κάπως ἀπὸ τὸν Θεό. Ἀλλὰ ὅποιος διάλεξε συνειδητὰ τὸ κακό, εἶναι ἐντελῶς ἀδικαιολόγητος καὶ θὰ τιμωρηθεῖ ἀπανωτά.

Από το ἔργο του Μεγάλου Βασιλείου: “Προς τοὺς Νέους, ὅπως ἀν ἐξ Ἑλληνικῶν ωφελοῖντο λόγων”.